Krzyżacy rządzili Gdańskiem prawie 150 lat

Miasto pod cza

Po pobycie w Gdańsku rycerzy z zakonu Najświętszej Marii Panny pozostało w mieście kilka imponujących budowli oraz wspomnienie po rządach silnej ręki.

Mieszczanie jednak na tyle nienawidzili tych gospodarzy, że do fundamentów rozebrali krzyżacki zamek w Gdańsku. Skąd wzięli się w nad Motławą rycerze z czarnymi krzyżami na płaszczach? Musimy cofnąć się aż do roku 1299.

Rycerze na pomoc

Do tego roku rządy w Gdańsku sprawował Władysław Łokietek. Niestety, jego rządy na Pomorzu były nietrwałe i słabe. Musiał ustąpić pola czeskiemu władcy Wacławowi II, który na początku XIV wieku zagarnął polskie ziemie razem z Pomorzem. Wacławowie panowali nad naszym terytorium aż do roku 1306, kiedy Łokietek ponownie odzyskał Pomorze wraz z Gdańskiem.

Wpływy polskiego króla nie były jednak na tyle silne, by odsunąć od faktycznej władzy w mieście rodzinę Świąców. Ci podnieśli otwarty bunt przeciw królowi i sprowadzili do miasta wojska brandenburskie. Zaczęły się walki o Gdańsk. Samego grodu broniła polska załoga pod dowództwem kasztelana Boguszy. Oblężenie się przeciągało, więc Bogusza wpadł na pomysł, by Brandenburczyków odeprzeć właśnie przy pomocy Krzyżaków. Ci już raz pomogli miastu, gdy najechał je Sambor, książę Rugii. Łokietek zgodził się na krzyżacką pomoc.

Mieszczanie do wycięcia

Polskie oddziały walczyły ramię w ramię z zakonnymi rycerzami. Ci zgodzili się pomóc Gdańskowi w zamian za połowę grodu i zwrot kosztów bicia Brandenburczyków. Krzyżacy byli na tyle skuteczni, że Brandenburczycy w ogóle wycofali się z Pomorza. Czarne, krzyżackie serca podszyte były jednak zdradą. Nie tylko zakon nie wycofał się z Gdańska, jak było to zapisane w umowie, ale wyparł z niego Polaków.

13 listopada 1308 Krzyżacy urządzili w Gdańsku rzeź, paląc częściowo gród, mordując mieszczan i pomorską szlachtę.

Dokładnej liczby ofiar rzezi prawdopodobnie nigdy nie uda się ustalić historykom. Sami Krzyżacy twierdzili, że zabili kilkunastu zbójców, inne źródła podają liczbę nawet 10 tysięcy ludzi, co jest najmniej prawdopodobne, gdyż tyle mieszkańców liczył wówczas cały Gdańsk.

Czarne rządy

Zakon stopniowo opanował całe Pomorze i odciął Polsce dostęp do morza. Krzyżacy przenieśli stolicę zakonu z Wenecji do Malborka. Łokietek wytoczył im proces przed papieżem, niewiele jednak wskórał.

Około 1340 roku w Gdańsku powstał potężny krzyżacki zamek. Oprócz funkcji typowo obronnej, miał za zadanie utrzymywać w posłuszeństwie ludność grodu.

W 1380 roku na terenie miasta Krzyżacy lokują jeszcze jedno miasto tzw. Młode Miasto - Jungstadt. Nie miało ono prawa bicia własnej monety i musiało wnosić indywidualne roczne opłaty na rzecz zakonu. Ten całkowicie krzyżacki twór miał stanowić konkurencję dla istniejących już zbiorowisk miejskich - Głównego Miasta, Starego Miasta i rybackiej dzielnicy Osiek.

Mieszczanom na ogół dobrze współpracowało się z Krzyżakami. Zakon, który dysponował własnym skarbcem, nie wymagał od nich szczególnych opłat. Rycerze zakonu nie mieli też nic przeciwko temu, by Gdańsk należał do związku miast hanzeatyckich i rozwijał handel.

Przynależność do Hanzy, potężnego związku miast średniowiecznej Europy, dawała miastu liczne przywileje i możliwość prowadzenia wymiany handlowej na bardzo dogodnych warunkach. Gdańsk rozwinął kontakty z Danią, Anglią, Rusią.

Tymczasem Krzyżacy unowocześniali Gdańsk. Za ich panowania powstał w mieście pierwszy wodociąg. Zbudowali też Wielki Młyn, największy zakład przemysłowy średniowiecznej Europy.

Spory wewnętrzne

Nie wszystkim jednak podobały się krzyżackie rządy. W 1363 roku podczas jarmarku domikańskiego doszło do zatargów między Krzyżakami a polskimi mieszczanami.

Od przełomu XIV i XV wieku gdańszczanie coraz głośniej protestowali przeciw autokratycznym krzyżackim rządom. Miasta han-

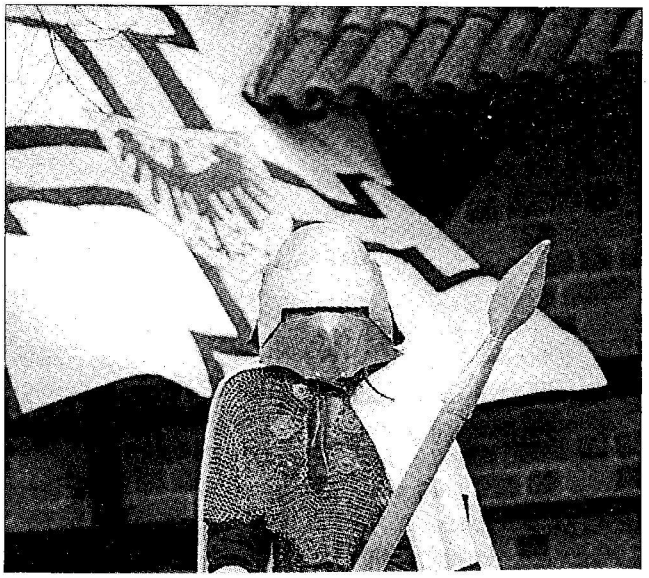

Co to za zakon

Krzyżacy, Zakon Szpitala Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie, to zakon rycerski utworzony z niemieckiego bractwa szpitalnego w 1198 w Jerozolimie. Po opuszczeniu Jerozolimy Krzyżacy osiedlili się na Węgrzech, broniąc kraj przed najazdami Połowców.
W 1226 uzyskali obietnicę nadania ziemi chełmińskiej od Konrada I Mazowieckiego, w zamian za pomoc w ochronie pogranicza Mazowsza przed Prusami. Po zatwierdzeniu darowizny przez cesarza i papieża na zdobytych ziemiach pruskich zaczęli tworzyć własne państwo. W 1237 roku połączyli się z Zakonem Kawalerów Mieczowych w Inflantach.
Zakon toczył wojnę z Polską i Litwą. Traktaty pokojowe z 1411 i 1466 roku załamały potęgę polityczną i gospodarczą Zakonu oraz ograniczyły terytoria państwa krzyżackiego. W 1467 roku Krzyżacy zmuszeni zostali przenieść swą stolicę do Królewca. W 1525 roku wielki mistrz krzyżacki Albert Hohenzollern przeszedł na luteranizm.
W miejsce rozwiązanego państwa zakonnego powstało świeckie księstwo, Prusy Książęce, zhołdowane polskiemu królowi Zygmuntowi I Staremu. Kolejni władcy Prus Książęcych utrzymywali zależność lenną od Polski do 1657 roku, do traktatów welawsko-bydgoskich. W uszczuplonych formach Zakon przetrwał w Austrii i Niemczech, przekształcony w 1929 roku w zakon duchowny.

Cytat za Encyklopedią „WIEM"